

Z oddílu o jihoslovanské moderně v chronotopu evropské kultury vyniká stať Žoržety Čolakovové, spíše vzpomínkové pasáže jsou pak obsahem poslední části *Bojan Ničev – člověk a vědec*.

Řada studií je podnětných i v tom, že přímo vyžadují fundovanou polemiku, jiné objevují dříve poloskryté literární vrstvy a jevy, alespoň pokud jde o bulharskou literaturu. To činí ze sborníku důležitý materiál. Bohužel český hlas, tak podstatný v minulosti, zde takřka zmizel. To svědčí buď prakticky o nulité české literárněvědné bulharistiky a celé literárněvědné slavistiky (z českých bulharistů je tu jen Vladimír Kříž, další slavisté a literární vědci absentují, oproti dvěma skutečně významným Slovákům), nebo o slabé kontaktibilitě z obou stran či o ignoranci české literárněvědné slavistiky na bulharské straně či o kritériích, podle nichž se takové sborníky sestavují.

Důležitá a užitečná je ovšem Ničevova bibliografie. Znovu zbývá jen povzdech, že do sborníku nebylo přizváno více také mezinárodně relevantních literárních teoretiků a komparatistů, Ničevova práce by si to zasloužila, neboť i když byl ukotven především v bulharské literatuře s přesahem k slovanskému Balkánu, jeho zásah do těchto dvou oblastí byl evropsky významný.

Ivo Pospíšil

DVA POHLEDY NA RUSKOU LITERATURU

Русская литература в восприятии проф. А. Червеняка. Философский факультет Университета им. Константина Философа, Нитра 2011.

Ruská moderna. Zostavil Valerij Kupka. Slovart, Bratislava 2011. 176 s. ISBN 978-80-556-0138-0.

Dva pohledy na ruskou literaturu, v lecčems komplementární a v lecčems protikladně přinášejí recenzované dva svazky. Je opravdu těžké je srovnávat: na jedné straně stojí typicky akademické, navíc cizojazyčné malotirážní vydání studií, na straně druhé dobře finančně grantově podložený projekt, součást většího celku garantovaného prof. Petrem Zajacem, soubor překladů z ruské moderny doprovázený anotacemi o autorech a dalšími ukázkami, poněkud kopírující koncepci jedné české edice z minulého století.

Valerij Kupka (dříve Kupko) je v sestavování a překládání mistrem: dokáže dobře překládat, dokáže vyhmátnout z cizí literatury to, co někteří čtenáři ve střední Evropě potřebují číst. Ruská moderna patří k tomu, co si Evropa z Ruska tradičně vybírá nejraději, v tom vidí Rusko jako obraz svůj, tedy evropský, i když tomu tak zdaleka není. Kupka probírá ruskou modernu tradičně od symbolismu k akméismu, nezapomíná na koryfeje Nikolaje Minského, na Zinaidu Gippiusovou a skvělou postavu D. S. Merežkovského, jehož esej o příčinách úpadku a nových směrech v ruské literatuře chápaný jako manifest ruské moderny tu v ukázce prezentuje. Není opomenut ani Innokentij Anněnskij a ovšem hlavní tvůrce symbolismu Valerij Brjusov. Svazek obsahuje z akméistů samozřejmě nejen Sergeje Goroděckého, Nikolaje Gumiljova, Annu Achmatovovou a Osipa Mandelštama, ale i Georgie Ivanova a další, sólo se probírají Ivan Bunin, Michail Kuzmin, Maxmilián Vološin a Marina Cvetajevová aj. Ve svazku se představila

plejáda výborných slovenských prekladateľů nejen ruské poezie: Juraj Andričik, Ján Buzássy, Ján Kvapil, Ján Štrasser, Ján Zambor a sestavovateľova manželka Ivana Kupková. Je to projekt veľmi užitečný, súčasť väčšieho celku, prínosný a čtenársky vděčný. Představuje vyhraněný pohled na ruskou literaturu.

Dcera prof. Andreje Červeňáka Natália Muránska sestavila svazek jeho studií uměně a s citem pro myšlenkové okruhy slovenského rusisty a nositele vysokého ruského vyznamenání tak, že směřují k širším horizontům. Od tradičně recepčních studií o osudech ruské literatury na slovenské půdě jsou to především práce o tom, jak autor chápe ruskou literaturu a jak ji hodnotí. Je to jiná lektura než Kupkova antologie. Studie o Dostojevském, dominantanta svazku, o Dostojevském a Einsteinovi, o Bratrech Karamazovových, o slovenském přijímání Dostojevského jsou doplňovány studii o člověku ve 21. století, jehož anticipaci hledá autor, v 90. letech garant mezinárodního projektu o ruské moderně, v ruské klasice. Pojetí ruské literatury jako alternativy je tu zjevné. Navíc knížka vydaná v ruštině slibuje i mezinárodní ohlas.

Dva pohledy na ruskou literaturu, v lecčems komplementární, v lecčems však protikladné, zdůrazňující její jiné chápání a jiné priority. Oba pohledy nám otvírají ve vnitřní ruské literatury a Ruska jako takového nové prostory.

Ivo Pospíšil

KOMPLEXNÁ PRÁCA O ČESKO-SLOVENSKÝCH A SLOVENSKO-ČESKÝCH LITERÁRNÝCH VZŤAHOCH

Anna Zelenková: *Medzi vzájomnosťou a nevzájomnosťou. Sondy do česko-slovenských a slovensko-českých literárnych vzťahov.* Slovanský ústav AV ČR, v. v. i., Filozofická fakulta Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, Praha – Nitra 2009. 376 s. ISBN 978-80-86420-34-9.

Anna Zelenková je v súčasnosti vedeckou pracovníčkou Slovanského ústavu Akadémie vied v Prahe, kde sa zaoberá s česko-slovenskými, resp. slovensko-českými literárnymi vzťahmi. Aj jej publikácia *Medzi vzájomnosťou a nevzájomnosťou* vznikla na báze tohto výskumu. Táto monografia vyniká ucelenosťou a komplexnosťou, obsahuje veľa originality ako aj podnetných postrehov a nápadov. Skrátka, ide o dokonalú a z hľadiska výskumu i spracovania náročnú prácu. Treba zároveň kladne hodnotiť nielen samotnú úroveň tejto monografie, ale aj to, že menovaná má takpovediac dokonalý prehľad o stave komparatívneho výskumu česko-slovenských a slovensko-českých literárnych vzťahov tak v Českej republike, ako aj na Slovensku, resp. bývalom Československu. Dobre pozná teoretické práce Franka Wolmanna, Dionýza Ďurišina, Antona Popoviča, Iva Pospíšila a iných odborníkov, ba aj ich prínos do slovanskej komparatistiky.

Aj keď v samotnej práci často ide o zdanlivo vzdialené témy (vedecké otázky), autorka ich dokázala pospájať do ucelenej vedeckej štruktúry. V rámci nastolených otázok si A. Zelenková počína nanajvýš precízne a invenčne, o čom svedčí aj komplexnosť a dotvorenosť práce, jej ucelený charakter. Všetko je v nej na svojom mieste, štýl je vyzretý a koncízny, vyniká maximálnou odbornosťou a pojmovou presnosťou. Kompozičná výstavba textu je prehľadná a dobre premyslená, o čom svedčí aj fakt, že už